

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

MİTOLOJİ'DE TANRILARIN VE TANRIÇALARIN KENTİ LETOON

Fethiye - Kaş karayolunun 65 km. güneye sapılan yoldan takriben 3 km. gidildiğinde Letoon Antik Kenti'ne ulaşılır.

Şair Ovidius'un anlattığına göre, bu kentin ilginç bir efsanesi vardır. Tanrı Zeus'tan hamile kalan tanrıça Leto, ikiz çocukları Artemis ve Apollon'u Delos'ta doğurur. Sonra Xantos Nehri'nin denize ulaştığı yere gelip, nehir boyunca Leto Tapınağı'nın bu günkü bulunduğu yerdeki kaynağa varıncaya dek yürür. Kaynakta çocuklarını yıkamak isteyen, ancak yerli halk tarafından engellenen Tanrıça Leto, yöre halkının buna izin vermemesine kızarak, yöre halkını kurbağaya çevirir. İşte, Letoon Örenyeri'nin kuruluşu, bu mitolojiye dayanır.

Kentte en eski yerleşim izleri MÖ 7. yüzyıla kadar gider. Kalıntılar ve ele geçen kitabeler buranın dinsel ve politik bir alan olduğunu göstermektedir. Ören yeri merkezinde yan yana üç tapınak bulunmaktadır. Bunlardan en kuzeydeki Leto, ortadaki Artemis, güneyindeki Apollon'a adanmıştır. Tapınakların güneybatısında bir çeşme, hemen doğusunda kilise yer almaktadır. Kentin kuzeyinde Stoa ile arkasını kısmen doğal yamacaya dayamış Helenistik Döneme ait tiyatro bulunmaktadır. Letoon M.S. 7. yüzyılda terk edilmiştir Apollon Tapınağı yakınındaki Helenistik çöplük alanı içinde bulunarak, bu gün Fethiye Müzesi'nde sergilenen üç dilli kitabe çok büyük bir önem taşımaktadır. Likçe, Aramice ve Grekçe ile yazılmış olan kitabe, Likya dilinin çözülmesinde çok büyük bir rol oynamıştır.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

DÜNYA'NIN İLK BORSA YAPISININ KÜTAHYA-ÇAVDARHİSAR'DA OLDUĞUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

Kütahya il merkezine 57 kilometre uzaklıktaki Çavdarhisar ilçesinde yer alan Aizanoi'nin adı "Su Perisi Erato" ile efsanevi kral Arkas'ın birleşmesinden ortaya çıkan mitoloji kahramanı "Azan"dan geliyor.

Aizanoi kültürel yapısıyla sanat çevreleri tarafından ikinci Efes unvanını almıştır. Alman Arkeoloji Enstitüsünce 1970'ten itibaren geçen yıla kadar yapılan kazılarda, dünyanın en iyi korunmuş Zeus Tapınağı, 20 bin kişi kapasiteli tiyatro ve ona bitişik 13 bin 500 kişilik stadyum, iki hamam, dünyanın ilk borsa yapısı, sütunlu cadde, Kocaçay üzerinde 5 köprü, "Meter Steunene" kutsal alanı, nekropoller, bent ve su yolları gün ışığına çıkarıldı. Zeus Tapınağı'nın çevresinde MÖ 3000'li yıllara ait yerleşim tabakaları bulundu.

Aizanoi'da MS II. yüzyılın ikinci yarısında, bugün dünyanın en eski borsası olduğu söylenen, olasılıkla bir gıda pazarı (macellum) da vardı. Yuvarlak biçimli bu yapının duvarlarındaki yazıtlar, burada satılan malların fiyatlarını da içeriyordu. 8 numaralı blok yazıtta, 16-40 yaşlarında bir erkek kölenin iki eşeğin ücretine, aynı şekilde üç erkek kölenin bir atın fiyatına eşdeğer olduğu belirtilmiştir.

Antik kentteki mezar yapıları, şehrin Roma dönemindeki nüfusuyla ilgili bilgi vermektedir. Buna göre, Aizanoi'un Roma dönemindeki nüfusunun 30 bin olduğu düşünülmektedir. 2000 yılındaki sayıma göre, Çavdarhisar'ın nüfusu ise 4600'dür.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

KARUN HAZİNELERİNİN NEREDE OLDUĞUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

'Karun kadar zengin olmak' deyimini Türkçemize kazandıran, tarihi zenginliğimize zenginlik katan dünyada eşi benzeri bulunmayan Karun Hazinesi Uşak'a 25 kilometre uzaklıkta Güre köyünde 1966 ile 1968 yılları arasında yapılan üç kaçak kazıyla ortaya çıkarılıyor. Parayı icat ederek insanlık tarihine damga vuran üç sülalenin yönettiği Lidya İmparatorluğunun, akıl almaz zenginliği ile tanınan son kralı Kroisos, yani Karun'dan, 2500 yıl öncesinden geriye kalanlar. İlk kez 1965'te 5 köylü, tünel kazıp, orada bulunan mezara girerek sadece bir tutam saçı kalmış olan prensesin tüm mücevherlerini alıp, 65 bin liraya satıyorlar. Daha sonra, 1966'da, İkiztepe tümülüsü 11 kişi tarafından soyuldu ve oda içerisindeki 150 parça önce saklanıp daha sonra 160,000 TL'ye satıldı. Güre'deki üçüncü soygun 1968 yılında Aktepe tümülüsünde yapıldı ve bulunan resim ve kabartmalar 40,000 TL'ye satıldı. Hazinesinin tamamı New York'taki Metropolitan Müzesi'nde 1985 yılında bir sergide gazeteci Özgen Acar tarafından görülmeleriyle bulundu. Dönemin Kültür bakanlığının uyarılması sonucu müzenin depolarında saklanan eserleri almak için 1987'de dava açıldı ve yaklaşık 40 milyon dolarlık masrafa yol açan hukuki süreçler sonunda 1993'de Türkiye'ye geri getirildi. İfade, müze yetkilileri 6 yıl süren davayı kaybedeceklerini anlamalarıyla gerçekleşti. Büyüklü küçüklü 450 parçadan oluşan bu hazine 1996 yılından bu yana Uşak Arkeoloji Müzesinde sergilenmektedir.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

ANADOLU' DA İLK BEYİN AMELİYATININ NEREDE YAPILDIĞINI BİLİYOR MUYDUNUZ?

İlk beyin ameliyatının Orta Anadolu'nun en eski köy yerleşmesi olan ve günümüzden 10 binyıl öncesine tarihlenen Aşıklı Höyük'te yapıldığını biliyor muydunuz? Aksaray ilinin Kızılkaya köyünde yer alan Aşıklı Höyük'te 20-25 yaşlarında bir kadının kafatasında Tıp tarihi açısından oldukça önemli ve bir ilk olan, "trepanation" adı verilen beyin ameliyatı izlerine rastlanmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda kafatasında açılan deliğin, cerrahi bir operasyon sonucu oluştuğu ve delik açıldığında kadının hayatta olduğu tespit edilmiş, ameliyattan sonra bir hafta kadar daha yaşadığı anlaşılmıştır. Bu kafatasını bugün Aksaray Müzesi'nde görebilirsiniz.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

UNESCO DÜNYA MİRAS LİSTESİ'NE ALINAN VARLIKLARIMIZI BİLİYOR MUYDUNUZ?

Bütün insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci oluşturmak ve çeşitli sebeplerle bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli işbirliğini sağlamak amacıyla UNESCO'nun 17 Ekim – 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris'te toplanan 17. Genel Konferansı kapsamında, 16 Kasım 1972 tarihinde "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme" kabul edilmiştir. 14.04.1982 tarih ve 2658 sayılı Kanunla katılmamız uygun bulunan bu Sözleşme, 23.05.1982 tarih ve 8/4788 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak, 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

2011 yılı sonu itibariyle Dünya genelinde UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kayıtlı 936 kültürel ve doğal varlık bulunmakta olup bunların 725 tanesi kültürel, 183 tanesi doğal, 28 tanesi ise karma (kültürel/doğal) varlıktır. Her yıl gerçekleşen Dünya Miras Komitesi toplantıları ile bu sayı artmaktadır.

Ülkemizin, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altında yürüttüğü çalışmalar neticesinde bugüne kadar UNESCO Dünya Miras Listesi'ne 11 adet varlığımızın alınması sağlanmıştır. Bu varlıklardan;

İstanbul'un Tarihi Alanları, Safranbolu Şehri (Karabük), Hattuşaş (Boğazköy) - Hitit Başkenti (Çorum)
Nemrut Dağı (Adıyaman - Kahta), Xanthos-Letoon (Antalya - Muğla), Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas),
Truva Antik Kenti (Çanakkale), Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne), Çatalhöyük Neolitik Kenti (Konya)
kültürel olarak;

Pamukkale-Hierapolis (Denizli), Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir)
hem kültürel, hem doğal miras olarak listeye alınmıştır.